vățătura copilului, din clasa I, până în clasa a VIII-a, iar pe mine m-a ajutat în toate treburile casei și în ceea ce nu puteam să fac, din cauza bolii pe care o port din tinerețe. Dorea dintotdeauna și a insistat ca părintele să-și continue după terminarea facultății toate celelalte studii și l-a sprijinit din toate puterile lui. Acum când nu mai este printre noi, încerc să mă mângâi, pentru că mi-a rămas mie, tot ceea ce a avut el mai drag: Lucian, Lavinia și Iosif, pe care îi iubea foarte mult. Dumnezeu să îl ierte și să îl odihnească, iar noi nu îl vom uita niciodată!

Vă mulțumim!

ANUNȚURI

• Soroace împlinite în această perioadă pentru mulți dintre cei din obște sau apropiați ei, plecați la Domnul: **Cornelia** - 40 zile, **preoteasa Mihaela** - 1 an, copila **Sara-Anamaria** - 2 ani, **Lidia** - 2 ani, **Ludovic**. Dumnezeu să le miluiască sufletele!

Foaia MaxiMina intră în VACANȚĂ până după sărbători! Dumnezeu să dea tuturor mângâiere și putere!

Împreuna-slujire a părinților noștri și a pr. Ioan Bizău, venit de la Cluj pentru lansarea Monografiei Bisericii

ȘTIRI

• Marți, 20 decembrie 2022, de la ora 19, la Palatul Cultural va avea loc **concertul de colinde „Cu Dumnezeu la masă”** al Grupului psaltic Sf. Ioan Damaschin, condus de pr. Gabriel Streulea. Cu acest concert se încununează maratonul de colinde pe care grupul l-a făcut în acest post, în Arad și în județ.

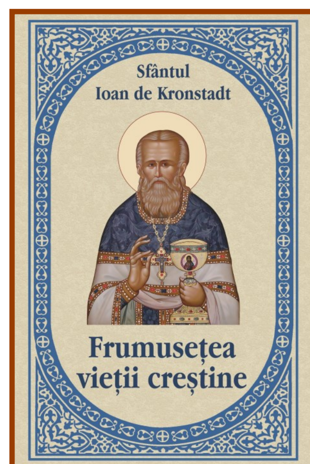
• Un **sondaj** dat publicității în această săptămână arată că majoritatea românilor au în continuare cea mai mare încredere în Biserică: 66,3%. Dintre români, 91,6% cred în Dumnezeu, iar 53,9% au mărturisit că se roagă zilnic, în timp ce 69,7% consideră că educația religioasă este necesară în școli. (*sursa: orthodoxchristian.com*)

• Din dorința de a ajuta și a ridica nivelul de cunoaștere, Seminarul Teologic Sf. Treime din Jordanville, SUA, pune la dispoziție mirenilor cunoscători de limba engleză **cursuri on-line** despre Sf. Scriptură, scrierile Sfinților Părinți, slujbe și alte problematici contemporane. (*sursa: orthodoxchristian.com*)

LIBRĂRIA LOGOS ne recomandă

SF. IOAN DE KRONSTADT
Frumusețea vieții creștine

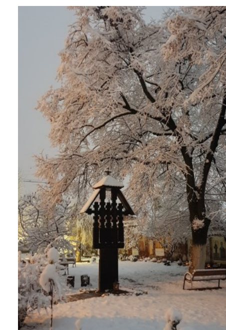
Iubirea odihnește, lărgește plăcut inima și o însuflețește, în timp ce ura este dureros de îngustă și o tulbură. Cel care îi urăște pe alții se chinuiește pe sine însuși; este cel mai necioplit dintre toți. Pentru ca să nu-ți amintești de răutatea aproapelui tău, ci să-l ierți din inimă, adu-ți aminte că nici tu însuți nu ești străin de răutate, ca și de toate celelalte patimi. Adevărata iubire suportă de bunăvoie greutățile, necazurile și truda; rabdă resentimentele, umilințele, neajunsurile, defectele și greșelile, dacă nu dăunează celorlalți; suportă cu răbdare și blândețe josniciile și răutățile celorlalți, lăsând totul în seama lui Dumnezeu.

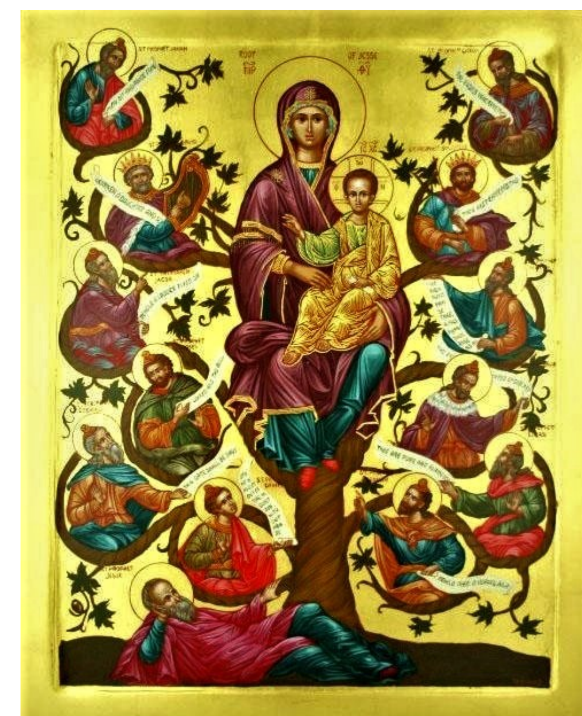
Arhiva pdf a revistei: https://archive.org/search.php?query=Maximina+pentru+suflet&sort=-publicdate
Contact: revista.maximina@gmail.com sau la tel. 0734.194.372. Mulțumim tuturor pentru rugăciuni și ajutor

MaxiMina
Foaie ortodoxă pentru suflet

PECETEA NAȘTERII Mântuitorului

Pr. Ioan Bizău

În calitatea Sa de Om adevărat, Mântuitorul avea strămoși, așa cum avem noi toți. Însă în calitatea Sa de Dumnezeu adevărat, adică de Fiu veșnic, de Logos preexistent, El nu avea strămoși.

„Veniți, iubitorilor de prăznuire, să lăudăm în psalmi adunarea strămoșilor”. Aceasta este una din cântările acestei perioade, care îi înșiră pe câțiva dintre strămoși. Șirul se deschide cu Adam, apoi Noe, Melchisedec... Ce strămoș strălucit! Ce figură tipologică, acest Melchisedec!... Avraam, Isaac, Iacov, până la lege, iar după lege, Moise, Aaron, prorocii mari și mici... Ilie, Elisei, Zaharia și ultimul profet, Ioan Botezătorul.

Să reflectăm ce a însemnat tipologia în Vechiul Testament. Typos înseamnă „pecete”. Pe vremuri, când mergeam la poștă cu coletul, îl legam cu sfoară, poștărița lua ceară roșie și o topea, curgând pe nodul sforii. După aceea venea cu o pecete din metal pe care o imprima. Ce rămânea în masa moale de ceară topită este typos-ul, urma. Dacă vorbim de urmă, ne amintim și de „urmele piroanelor”, atunci când Toma cere să pipăie urmele piroanelor.

Ce sunt figurile tipologice, cu care duminicile dinaintea Crăciunului ne familiarizează? De fapt, întreg Postul Nașterii ne-a adus înainte o seamă de figuri tipologice veterotestamentare, căci Vechiul Testament este pedagog către Hristos, așa cum îl numește Sf. Ap. Pavel. Figurile tipologice pot fi persoane, lucruri sau evenimente, cărora Duhul lui Dumnezeu le-a conferit o funcție

Sf. Paisie Aghioritul despre Noaptea de Crăciun

În noaptea de Crăciun nu se doarme! Mama mea îmi spunea că numai evreii dorm de Crăciun. Când S-a născut Domnul nostru, în acea noapte, conducătorii evreilor au dormit adânc, dar păstorii au rămas pe câmp, priveghind. Își păzeau oile și cântau din fluiere. Așa au stat toată noaptea. Și pentru că au rămas treji, L-au văzut pe Pruncul nou-născut.

profetică în raport cu viitorul, adică Răsăritul cel de Sus. De aici învățăm că nu tot Vechiul Testament, adică nu toate persoanele, obiectele și întâmplările au funcție tipologică, cum suntem uneori ispitiți să credem.

Dintre lucruri, să ne amintim de baston, adică de **toiag**. În vechime, bărbații trebuiau să poarte baston. Sclavii nu aveau voie. Nici preoții români înainte de 1700 nu aveau voie să poarte baston, căci acesta era semnul nobleței, nu aveau voie să umble cu ciubote făcute de ciubotar, să poarte pălărie de postav și să umble călare prin sat, pentru că aveau condiția de iobagi. Dintre toți bărbații Vechiului Testament care au purtat toiag (căci toți îl purtau când ajungeau la maturitate), numai un toiag are funcție tipologică, acela al lui Aaron și apoi al lui Moise. Cel cu care Moise lovește stânca din care țâșnește apă.

„Și toți, întru Moise, au fost botezați în nor și în mare. Și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească; și toți, aceeași băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească ce îi urma. Iar piatra era Hristos.”

Apostolul Pavel ne spune că și **stânca** avea o funcție tipologică, pentru că ea Îl prefigura pe Hristos, era, de fapt, o prezență a Lui: căci părinții noștri toți s-au botezat trecând prin Marea Roșie și prin nor. Câți oameni vor fi trecut prin Marea Roșie sau prin nor, dar numai cu un prilej s-a dovedit marea mântuitoare! Și apoi au băut băutura cea mântuitoare, apa din stâncă. Poporul iudeu era împărțit în 12 seminții și fiecare avea câte un conducător. Doar aceștia mergeau la stâncă și luau apă pentru toți cei din seminția lor, după ce Moise va fi făcut un anumit ritual religios. Căci nu se lua apa oricând și oricum, ci doar când era nevoie. Iar stânca a fost aceeași în toți cei 40 de ani de peregrinare prin pustie, îi însoțea, în aceeași stâncă au lovit în tot acest timp. În celebra sinagogă de la Dura Europos s-au găsit toate reprezentările Vechiului Testament din timpul ieșirii poporului evreu din Egipt. Aceasta pentru cei care spun

că nu erau icoane în Vechiul Testament... Într-una dintre fresce este înfățișat Moise lovind stânca și izvoarele mergând la 12 capi de cete. Deci era o împărțire ierarhică, așa cum se întâmplă după sfințirea Sf. și Marelui Mir din Joia Mare, când Patriarhul dă episcopilor, care împart apoi protopopilor și preoților din ținutul lor.

Revenind la enigmaticul **Melchisedec**. El este o figură tipologică a Vechiului Testament, căci ne îndrumă spre Hristos. Știm că nu avea nici mamă, nici tată. De unde era preot, ci l-a preoțit pe el, cine i-a conferit darul de a preoți în cultul legitim? Toate acestea ne duc cu gândul la Mântuitorul. Acesta este Vechiul Testament – călăuză pe calea înțelegerii de către noi a lucrării de mântuire a lui Dumnezeu. Este ca învățătoarea care ne ia mâna și scrie împreună cu noi până ne obișnuim și reușim să facem bastonașul sau litera așa cum trebuie.

O altă figură tipologică a fost **Abel**, cel ucis pe nedrept de fratele său, în care vedem pe Mântuitorul Hristos. La fel și Avraam, care este tatăl tuturor celor credincioși. Acestea ar fi persoanele tipologice.

Iar evenimentele tipologice din Vechiul Testament care ne pregătesc de întruparea Mântuitorul sunt cele precum: **trecerea prin Marea Roșie** sau **biruirea amaleciților** prin rugăciunea lui Moise ale cărui mâini erau sprijinite de Aaron și Or. Cartea Ieșirii este cea mai profetică dintre cărțile Vechiului Testament.

Doar persoanele, lucrurile sau evenimentele cărora Duhul Sfânt le-a conferit această funcție pot fi numite tipologice sau profetice, căci doar acelea au propovăduit pe Hristos „ca Viață și Înviere”. Dar tot Vechiul Testament este plin de lucrarea lui Hristos, în mod tainic, ascuns, prin strămoși, prin obiecte, prin evenimente cu funcții tipologice. Rostul a fost îndreptarea oamenilor către Hristos, prin ei „logodindu-Ți mai înainte biserica cea din păgâni”. A tuturor oamenilor. De aceea îi vedem la Voroneț și pe profeți, și pe filosofii păgâni.

Și prin acești strămoși am intrat deja în orizontul de binecuvântare, de frumusețe al Praznicului ce urmează.

Vino, Iisuse, în inima mea !

Vino, Iisuse, în inima mea
Ca într-o iesle săracă
Și încălzește-o cu dragostea Ta
Templu curat să se facă.

Doamne, când norii se scutur'
de-argint
Și totu-i alb de ninsoare
Aș vrea și eu să-Ți mai cânt un colind
Cu el să-Ți cad la picioare.

Aș vrea să fie din aur curat
Și cu-adieri de tămâie
Cum-'dinioară și magii Ți-au dat
Darul știut de-o vecie.

Dar dacă aur în mine nu am,
Atunci cu râvnă fierbinte,
S-alerg spre Tine ca bunii păstori,
Și ca o oiță cuminte! ...

Dar și sărac eu doar Ție mănchin,
Chiar de n-am daruri să-Ți placă
Și-aduc cu mine tot vechiul colind,
Nașterea Ta s-o slăvească.

Interviul săptămânii

Viață de mamă

De vorbă cu sora Măriuța Farcașiu

Sunteți din zona Târnovei. Cum erau satul și oamenii în vremea copilăriei dvs. ?

Da, m-am născut în comuna Târnova. La noi în sat se păstrau tradițiile Sfintelor Sărbători. De exemplu, de Crăciun se umbla cu colinda, iar de Anul Nou cu plugușorul. În ziua de Crăciun, după Sfânta Liturghie, veneau copiii cu steaua pe la casele oamenilor. Deși era perioada comunistă, oamenii trăiau cu frică de Dumnezeu și mergeau la biserică. Erau buni și harnici și se ajutau întreolaltă. Iarna erau tare frumoase șezătorile în care femeile torcea lână sau tricotau, iar bărbații făceau clacă pentru a desface porumbul de pe știuleți.

Cum erau crescuți atunci copiii?

Eu, de exemplu, m-am format după modelul părinților mei, urmându-le exemplul. Era în casa noastră bună înțelegere și frică de Dumnezeu. Părinții mei m-au învățat să nu mint, să nu fur și să mă îndeletnicesc cu diferitele munci obișnuite fetelor: să tricotez, să cos și să croșetez dantele. S-au interesat de educația mea tot timpul cât am fost la școală, ținând o legătură strânsă cu învățătorul din sat. Părinții mei au fost oameni buni, dar și foarte fermi în ceea ce privește educația mea.

Știm că părintele Lucian a avut de mic înclinații spre preoție. Cine l-a influențat sau îndrumat spre Biserică, mai ales că în perioada comunistă era greu din acest punct de vedere?

Părinții mei l-au dus de mic la biserica din Târnova, pentru că pe pr. Lucian l-au crescut ei până la vârsta de 6 ani, cu multă frică de Dumnezeu. La început mergea la biserică cu mama mea (*foto, în mijloc*), iar când a mai crescut mergea dimineața, de la începutul slujbei, singur. Îl urmărea cu cea mai mare atenție pe părintele Păiușan, preotul din sat, care mi-a spus odată: *„Era atent la orice gest, chiar și la mimica feței mele”*. Noi nu l-am influențat în niciun fel, nici nu l-am îndrumat spre aceasta. Dar el singur a avut o mare dragoste pentru Biserică și mai ales pentru sfintele slujbe, pe care, după ce venea acasă încerca să le reproducă. Cânta ca și cantorul de la Biserică, iar pe părintele din sat îl imita întru totul cu predica pe care o rostise la Biserică, dar și cu rostirea ecteniilor, pe care le știa din minte. Aceasta din fragedă copilărie, de pe la vârsta de 5 ani. Avea mare dragoste pentru sfintele veșminte și de aceea a rugat-o pe mama mea să-i facă un rând de veșminte asemănătoare cu ale părintelui de la biserică și mama mea i-a îndeplinit dorința, cosându-i-le după cum el însuși și le-a croit, la mașina de cusut pe care o avem acasă. Mai târziu, și-a făcut singur

o cruce din traforaj, iar tata i-a făcut o cădelniță dintr-o lampă de petrol cu lanțuri. Mai apoi, când a crescut mai mare l-am întrebat ce să-i cumpărăm de ziua lui, iar el ne-a cerut un *Liturghier*, pe care cu mare greutate am reușit să-l obțin de la magazinul Diecezana de pe strada Eminescu. Tata i-a făcut și o măsuță din lemn pentru această carte, iar părintele Lucian, copil fiind, și-a amenajat în garajul casei de la țară o mică bisericuță.

Decizia sa de a urma Seminarul și mai apoi Teologia ați primit-o ușor? Îl vedeați preot?

Nu am primit-o ușor, știind cât de greu ne va fi cu el plecat departe, și lui fără noi, cu toate că eram convinsă că el numai aceasta dorește: să devină preot. De aceea, până la urmă am acceptat și m-am bucurat că își poate îndeplini visul.

Cum a schimbat aceasta viața dumneavoastră?

Viața noastră s-a schimbat radical. Am mers la Biserică, ne-am găsit duhovnic, am început să ținem toate posturile, urmându-l întocmai pe Lucian. Deci noi ca părinți ne-am format după copil, și nu copilul după noi, așa cum ar fi fost firesc. Mulțumim lui Dumnezeu pentru tot ce ceea i-a dăruit, din copilăria lui.

Anul acesta a trecut la Domnul soțul dumneavoastră. A fost foarte discret în obște. Spuneți-ne câteva cuvinte despre dânsul în viața de familie.

Mi-e greu să vorbesc despre soțul meu la timpul trecut. Cu noi a avut o bunătate aparte. S-a ocupat cu multă răbdare de lecțiile și de în-

lițe sau șoșoni, cu paltonașe până la glezne, înfofoliți cu șaluri de lână, cu căciuli de oaie și desagile pe umeri, luptând din greu cu zăpada moale ce cădea din văzduh.

Colindele răsunau în seara de Ajun pe ulițele Bucureștiului, până la miezul nopții. Onorurile erau făcute de corul Mitropoliei, cel de la Domnița Bălașa și corul Operei Teatrului Național. Cântecele începeau la ora opt seara, primul popas fiind făcut la Palatul Regal. Acolo se așezau în fața scării, începând colindele în fața Majestăților Lor. După ce terminau de colindat, oaspeții erau poftiți „în sala de așteptare din josul aripii stângi a palatului”, unde erau primiți cu o masă încărcată de covrigi, nuci poleite, mere, prăjituri de multe feluri și diferite daruri de la suverani. De la palat, corurile plecau spre reședința Mitropolitului pentru a-l colinda. O oră mai târziu, Bucureștiul era împânzit de glasuri de copii care, împărțiți în cete de patrucinci țânci, cântau cu bucurie „Bună dimineața la Moș Ajun!”. Această seară, a Ajunului, se numea „seara cea mare a colindelor”.

La curtea regilor

La Palatul Regal, în cele trei zile ale Crăciunului, nu se dădea nicio recepție. Se ofereau daruri fiecărui angajat. De la Mareșalul Curții până la valet, toți se bucurau de taina Crăciunului și păstrau cu sfințenie cartea ilustrată semnată de Suveran. Despre acele clipe, despre darul regal primit de fiecare, se vorbea toată vacanța de iarnă.

Atmosfera de Crăciun din casa Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta, serioși și austeri, preocupați până la amănunt de mersul românesc, precauți și solitari, conduși de simțul datoriei, va fi fost complet diferită de cea din familiile succesorilor lor.

Regele Ferdinand și Regina Maria au avut o casă plină de copii. Căsătoriți de foarte tineri (la 27 și, respectiv, la 17 ani) ei au adunat în jurul bradului de Crăciun viață, veselie, daruri și căldură familială.

Crăciunurile regale, organizate cu grijă și grație de Regina Elena, erau intime, calde, iubitoare, iar sutele de angajați care luau parte la ele se simțeau, în Sala Tronului, ca într-o catedrală.

În exil, Regele Mihai și Regina Ana au petrecut Crăciunuri simple, ca orice alt cuplu din lume care avea de pus pe masa de Ajun nouă-zece farfurii, pentru copii, părinți și bunici. Cadourile erau modeste, alese fiecare cu un înțeles anume și cu spirit de economie. Copiii au avut parte de Crăciunuri pline de dragoste, ocrotitoare, petrecute în simplitate, așa cum probabil nu ar fi avut dacă se nășteau într-un Regat al României anilor 1950.

CRĂCIUN LA AIUD

În iarna anului 1963, **părintele Arsenie Papacioc** se afla închis ca deținut politic în închisoarea de la Aiud, unde comandant era colonelul Gheorghe Crăciun. A trăit atunci o experiență pe care nu și-o putea explica. „**Ce minune mai mare decât că sunt în viață?**“, spunea adeseori duhovnicul.

Considerat element periculos pentru credința sa nestrămutată în Dumnezeu, părintele Papacioc era tot timpul propus pentru izolare: ba pentru că nu-și încheiase nasturii la haină (trei zile izolare), ba pentru că a fost găsit culcat cu un picior în pat (10 zile de izolare), sau chiar dormind rezemat de lateralele patului (10 zile de izolare), sau pentru că făcea propagandă religioasă în celulă (tot 10 zile). „**Au încercat foarte mult să mă distrugă. Mă băgau la răcitor cu zilele. Mi s-au întâmplat lucruri extraordinare acolo. Era așa o suferință și o durere că nici nu te mai gândeai că o să scapi viu**“, mărturisea părintele.

La 24 decembrie 1963, în ajunul Crăciunului, părintele Arsenie Papacioc a primit 10 zile de izolare cu regim sever. Avea vina că vorbea așa tare despre Dumnezeu încât se auzea perfect pe coridor și în celulele vecine. Afară era un ger năpraznic, iar după trei zile, părintele era așa de slăbit încât n-a mai rezistat și s-a așezat pe jos, pe cimentul rece al celulei, ceea ce însemna moarte sigură.

„Ajunsesem la un așa moment că așteptam să văd cum îmi iese sufletul din trup. Eram conștient până în ultima clipă. Atunci s-a întâmplat ceva ce nu poate fi spus în cuvinte“, istorisea părintele. A simțit cum „Cineva“ l-a tras de picioare și i-a spus: *„Scoală-te, Arsenie, dacă vrei să nu mori! Aici nu se doarme! Vremea ta încă nu a venit“*. Cu un efort supraomenesc, părintele s-a urcat pe marginea tinetei, singurul obiect de „mobilier“ al celulei de pedeapsă, și a rămas așa în întuneric, răbdând soarta.

Era o noapte adâncă, iar deținuții din izolatoare se chinuiau să rămână în viață. Soția colonelului Crăciun, comandantul închisorii din Aiud, a avut un coșmar. S-a trezit din somn și i-a spus soțului ei: *„Du-te și fă ceva cu cei pe care-i ai sub pază, că nu știu, eu sau ei, dar o să murim de frig”*. Colonelul a plecat buimac spre secții. A deschis ușile celulelor de pedeapsă, iar în prima a găsit doi tineri îmbrăcați doar în cămașă care tremurau de frig. Era Arsenie Papacioc și un tovarăș de suferință, Marin Naidim, pe care gardienii i-l băgaseră în celulă. Colonelul a dat dispoziție ca deținuții de la izolare să fie trimiși la celule. Crăciun nu fusese lăsat de Dumnezeu să facă așa o crimă în noaptea sfântă, al cărui nume îl purta.

Oamenii lui Dumnezeu

„Femeia este înzestrată cu numeroase daruri alese: puterea de a împărtăși trăirile și sentimentele celuilalt, delicatețea, puterea de a inspira și de a-și sprijini aproapele. Acești talanți fac din ea un trimis al lui Hristos, care are menirea de a ușura suferințele și durerile oamenilor.

Sfânta Împărăteasă Alexandra

Alexandra

Viața unei împărătese (3)

Jertfă până la capăt

Alexandra a fost un desăvârșit *„trimis al lui Hristos”*. A avut o dragoste mare și autentică pentru Rusia, mai mult decât pentru țara natală. După încoronare scria: *„în acel moment copleșitor al Tainei am simțit că m-am cununat cu însăși Rusia”*. Statutul său de împărăteasă a unui stat creștin l-a înțeles ca o îndatorire de a fi un exemplu de trăire a Evangheliei și nu ca un privilegiu. Însă majoritatea contemporanilor săi nu i-au înțeles această chemare.

Râvna cu care împărăteasa a îmbrățișat Ortodoxia și viața ei duhovnicească erau o mustrare pentru societatea decăzută. Ea dedica multe ore rugăciunii, iubea slujbele Bisericii și pelerinajele, strângea multe icoane, studia scrierile patristice cu multă sete, îndeosebi *Scara* Sfântului Ioan Sinaitul și mai ales Sfânta Scriptură, după cum spunea și buna ei prietenă, Lili Dehn: *„știa Biblia din scoarță în scoarță”*. Tot ea spunea: *„Dragostea de Dumnezeu a Alexandrei și credința ei în milostivirea Lui este mai presus de iubirea sa față de soț și de copii”*. Adesea mergea în Catedrala Maicii Domnului din Kazan, iar la umbra unui stâlp, îngenunchea și se ruga icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Kazan, fără a fi recunoscută de cei din jur. Dorința ei de a nu ieși în evidență și de a se amesteca cu mulțimea, era de neconceput pentru cercurile aristocratice ale capitalei, care considerau comportamentul împărătesei total absurd.

La căpătâiul răniților, în timpul primului război mondial

Bunătatea țarinei se vădea în tot ce făcea, mai ales în relația cu aproapele, prin grija necontenită de cei sărmani. Este greu de închipuit câți săraci a ajutat împărăteasa, câți copii au avut parte de educație datorită ei, de câți bolnavi a avut grijă, mai ales în perioada războiului. Atunci s-a arătat adevărata măreție a sufletului ei. Împărăteasa a trimis pe front preoți cu paraclise mobile în care să se oficieze slujbe și unde soldații să poată primi Sfânta Împărtășanie, precum și mii de exemplare din Sfânta Scriptură și din Psaltire, cu care soldații să își hrănească sufletele.

De asemenea, în aproape toate palatele regale funcționau spitale, iar ea (neluând în seamă propria sănătate șubredă) împreună cu fiicele sale, s-au alăturat Crucii Roșii ca asistente medicale. Soldații bolnavi o iubeau pe țarină și o căutau cu privirea. Mereu se oprea lângă ei și cu multă dragoste îi îmbărbăta, iar cei grav bolnavi mureau împăcați când ea îngenunchea lângă patul lor în timp ce ei își dădeau ultima suflare. Uneori, când chirurgii îi spuneau unui rănit că urma să i se facă o amputație sau că urma o operație grea, acela îi striga numele cu durere *„Tarína! Vino lângă mine. Ține-mă de mână ca să am curaj!”*, iar Alexandra venea îndată. *„Știind că aduci fericire, cum să nu te duci la bieții răniți și să uiți de tine însuți? (...) Zâmbetele lor recunoscătoare sunt răsplata oricărei osteneli.”*, scria împărăteasa într-una dintre scrisorile sale către prințesa Luiza, în 1915.

Chiar înainte de tragedia din 1918, când toată familia Romanov a fost ucisă, ei au fost trădați și abandonați. Împărăteasa a fost privită drept un dușman al Rusiei și o „spioană a Germaniei”. Țarina Alexandra a pășit pe ultima sută de metri a vieții sale răbdând toate calomniile și jignirile, știind că *fericiți sunt cei prigoniți pentru dreptate*. Într-o scrisoare din timpul ultimului Crăciun, împărăteasa scria: *„Poate urarea Crăciun fericit! Sună ca o glumă acum, dar ... El Își va arăta mila Sa când va veni vremea, iar până atunci trebuie să așteptăm cu răbdare. Nu putem schimba ce se va întâmpla, ci doar să credem și să ne rugăm și să nu ne pierdem dragostea față de El.”*

G.M.

Crăciunul la români

în diferite epoci istorice

Secolul al XVI-lea

Franco Sivori, secretarul domnitorului Petru Cercel, nota că întotdeauna Crăciunul se sărbătorea în chip deosebit. Între altele, oamenii își fac daruri unul altuia, iar toți dușmanii se împacă. În prima zi de Crăciun, de dimineață, în prezența boierilor, domnul îmbrăca cabanița (mantia îmblănită) primită de la sultan la învestirea sa în funcție. În această zi slujba de dimineață se ținea în Biserica cea Mare. Asemănarea cu ceremonialul obișnuit la Bizanț era evidentă. La ieșirea din biserică, avea loc împărțirea darurilor, domnul putând să se arunce cu bani de aur pentru oșteni și calici. Se împărțeau celor săraci mâncare bună și haine din postav ieftin, aduse uneori special din Bistrița transilvană. Domnul muntean dăruia veșminte tuturor curtenilor, dregătorilor, slujbașilor și oștenilor, fiecăruia după treapta sa, unora țesături de mătase, altora stofe de lână. Arhiereii și egumenii primeau și ei veșminte de cinste, din satin, iar preoții și diaconii din bumbac.

Secolul al XVII-lea

Paul de Alep descrie câteva momente:

Patriarhul ajunge în Târgoviște, scaunul de domnie al lui Matei Basarab, în Ajunul sărbătorii Crăciunului. El este primit de domnitor în biserică și ia parte la toate serviciilor religioase. Apoi, domnul împreună cu ostașii și suita militară, socotită la peste 10.000 de oameni, se duce la vânătoare, căci tradiția cerea ca în atare zile să fie servite la masa domnitorului bucate din propriu său vânat. Seara, domnitorul se întors încărcat cu un vânat imens: porci sălbatici, iepuri, vulpi, urși și păsări sălbatice, precum cocori, becațe, turturele.

Slujba de Crăciun a fost săvârșită chiar de patriarh, iar domnitorul fiind bătrân, nu a avut puterea de a sta în picioare de la început până la sfârșit. Apoi, domnitorul ieși în balconul cel înalt, iar patriarhul îl binecuvântă, domnitorul aruncă mulțime de bani la soldați și săraci. A urmat banchetul: „Cu ocazia aceasta, boierii cei mari se îmbrăcară în costumele lor regale de onoare, fiind acesta obiceiul la sărbătorile mari, și în acea zi steteră și serviră la masa de la început până la sfârșit. Dar de a doua zi, boierii prânziră cu domnitorul și alții servesc, după regula de peste an. De câte ori se aduceau farfuriile cu mâncare din bucătărie, băteau tobele, sunau trâmbițele și se auzea pătrunzătorul sunet al fluierelor. De câte ori bea domnitorul sunau iar trâmbițele și se descărcau trei tunuri, de se cutremura pământul. Așa a mers până seara, domnitorul ședea cu capul gol și închina adesea cu pahare mari de câte o oca de vin. Mai întâi s-au închinat trei cupe în onoarea sărbătorii, apoi alte trei în onoarea patriarhului, pe urmă iar și iar în numele domnitorului.

Mai înainte de plecare, domnitorul distribuia veșminte de onoare la capii clerului și la egumenii mănăstirilor domnești, care erau primiți la banchetele domnești. Atunci, patriarhului, care era de față, i s-a dat un veșmânt de catifea, apoi patriarhul a fost înapoiat la mănăstire cu trăsura, înconjurat de un șir de seimeni și dorobanți armați cu lănci și spade și care mergeau înaintea și în urma trăsurii.

Cetele de urători ajungeau la Vodă după ce, dimpreună cu preoți, citeți și coriști, purtând icoane, îi vizitaseră pe boieri și pe protopop, „cântând Nașterea lui Hristos“ și „fiecare om săruta icoana și lă dădea ceva“. Urmau apoi „toboșarii, lăutarii, flautiștii și fluierașii“.

Celebrarea Crăciunului începea cu o zi înainte – Ajunul Crăciunului -, și se putea prelungi și după ziua sfântă. În Ajun se oficia slujba, cu mare solemnitate, după ce a fost anunțată începerea ei prin tragerea clopotului. Pentru acest eveniment, „biserica a fost împodobită cu flori și cu busuioc”, iar participanții, ierarhi și mireni, „s-au îmbrăcat de sărbătoare, cu cele mai bune și scumpe veșminte. Pe un tetrapod, în mijlocul bisericii era așezată icoana Nașterii Domnului. Ea era sărutată de ierarh în timpul slujbei, apoi i se vor închina, pe rând, și mirenii. În desfășurarea acestei slujbei erau rezervate „cântăreților” mireni unele momente în care interveneau, completând rugăciunile și citirile preoților.

Secolul al XVIII-lea

La curtea Sfântului Constantin Brâncoveanu ritualul sărbătorilor de iarnă și a Crăciunului sunt asemănătoare. Italianul *Anton-Maria del Chiaro*, secretarul domnitorului, aduce informații noi despre ceremonialul mesei de la Curtea Voievodului. „Dacă unul dintre comeseni strănuta la masă, i se dădea un pahar cu vin și i se făceau daruri în țesături de postav sau atlas. La încheierea ospățului, se aducea o plăcintă mare în care se aflau cincizeci de galbeni, dar și răvașe amuzante.”

***

Cartea de bucate a stolnicului Constantin Cantacuzino, de la începutul secolului al XVIII-lea, vorbește și ea despre ceea ce se consuma în marile sărbători la Curtea Brâncovenilor: pește, legume, carne de vițel, oaie, iepuri, vânat, salate, vutci (lichioruri), vinuri, dulcețuri etc..

Del Chiaro vorbește despre coșurile cu cozonaci, care încheiau ospățul de Crăciun. Alimentele autohtone primeau aroma condimentelor, fructelor exotice, zahărul de Veneția sau uleiul de măsline grecesc. La masă se servea cafea, vinuri locale dar și aduse din Orient și Occident, după cum indică registrele vamale ale vremii.

Secretarul florentin arată cum marii demnitari aduceau domnului în semn de omagiu „daruri constând din covoare persiene sau potire turcești cu capace de argint aurit, lucrate artistic, cu flori în filigrană”. Ceremonia „înmânării darurilor lui Vodă” era urmată de discursul marelui logofăt, care în numele tuturor „urează Principelui și familiei sale toate fericirile pentru binele patriei, guvernată de el cu dreptate și părintească milă”. Apoi, toți boierii merg și sărută pe rând mâna domnului, care le aduce în câteva cuvinte mulțumiri, „asigurându-i de dorința sa de a guverna patria ca părinte, și nu ca stăpân”.

În ciuda luxului de la curte, domnul țării nu uita niciodată pe cei care se aflau în lipsuri și nevoi, le dăruia mese îmbelșugate și îi miluia pe săraci, fiindcă știa că bucuria adevărată a sărbătorii pătrundea în suflet când se afla în comuniune cu toți, bogați și săraci.

***

Contele de Landry, fiind o vreme oaspete la curtea lui Mihail Suțu, are ocazia să ia parte la manifestările organizate cu ocazia Crăciunului, pe care le consemnează.

Foarte de dimineață, domnitorul, înveșmântat „în samure azurii”, mergea în spătărie (sala tronului) unde primea de la spătar însemnele domniei (topuzul, sabia, cuca), după care se îndrepta, „cu toată parataxis, adecă orânduiala boierimii sale” spre paraclisul curții domnești. Alaiul era alcătuit din sute de persoane, de la oșteni și gărzi domnești, până la boieri, boiernași și slujitori. În biserică îl așteptau mitropolitul, episcopii și marii dregători ai țării care își etalau însemnele funcției, îmbrăcați în straie de aur, cusute cu mărgăritare sau pietre scumpe. Bineînțeles, ierarhia dicta împărțirea spațiului în lăcaș, rânduiala locurilor. Stând „pe piatra cea de mijloc”, vodă se închina către icoana Mântuitorului și cea a Maicii Domnului, către ușile împărătești, îndreptându-se apoi spre strana domnească „săpată în lemn și poleită cu aur”, nu înainte de a recunoaște, „cu oarecare shimă de smerenie”, prezența mitropolitului și a boierilor.

Printre ceremoniile de după-amiază se distingea închinarea la icoana Nașterii Domnului, urmată de momentul citirii orațiilor sărbătorii (encomionul), îndatorire importantă a logofătului. Ziua nu se putea încheia fără schimbul de daruri, vodă primind ofrandele supușilor, la rândul său remunerând cu câte un galben oratorul, preoții și cântăreții.

„Soldații de gardă, servitorii, formează și ei coruri și sunt primiți în saloanele domnești, unde capătă daruri, fructe exotice, mere poleite, bani de aramă și colaci.”

Concomitent, „coruri de copii, cu ciudate stele pictate”, începeau a colinda străzile, „cântând imnuri și legende asupra Nașterii Domnului”.

Secolul al XIX-lea

Un copil poartă o stea enormă, pictată și decupată; el este urmat de magi îmbrăcați oriental; escorta este formată din soldați romani, ținând lănci în mâna dreaptă. Fiecare individ este înarmat cu câte o făclie și cortegiul se plimbă prin oraș, din poartă în poartă, din casă în casă, recitând colinde, un fel de balade religioase, care amintesc de Crăciunul nostru străvechi. (*Jean Ubicini, jurnalist francez care se afla la București în timpul Revoluției de la 1848*)

Copiii din mahalalele bucureștene, văzuți de artiștii vremii, sunt redați cu piciorușele îngreunate de cizmu-